

Konstruktion-Destruktion: història d'una amistat

EUDALD CAMPS

JOSEP M. OLIVERAS

Torres Monsó no va ser a temps d'inaugurar, el 13 de març passat, la darrera i última entrega de «Konstruktion-Destruktion» a Les Bernardes de Salt. En absència d'un dels dos interlocutors —la del degà de l'escultura a casa nostra, en Paco per a gairebé tothom—, Pep Admetlla (Girona, 1962) resumia el sentit d'aquella fèrtil relació: «Aquesta exposició només és la formalització d'unes converses de llarga durada sobre la condició humana, l'espai, el tedi existencial, els forats negres, els Déus... Al final, de tot plegat, en resta l'amistat». Una amistat que l'unia, des de feia dècades, a Paco Torres Monsó (Girona, 1922-2015), un dels referents ineludibles de l'art contemporani català i, a parer nostre, també europeu. Malgrat tot —volem dir malgrat la seva absència el dia de la inauguració—, Monsó es mostrava

>> *Torres Monsó amb Admetlla i Camps durant el rodatge de Versus.*

entusiasmada davant la possibilitat de tancar un cercle que s'havia iniciat gairebé 30 anys abans: la primera edició de «Konstruktion-Destruktion» es va poder

La possibilitat de confondre disciplines —més que no pas «fusionar-les»— permetia als dos «amics» posar les bases d'una història d'influències mútues

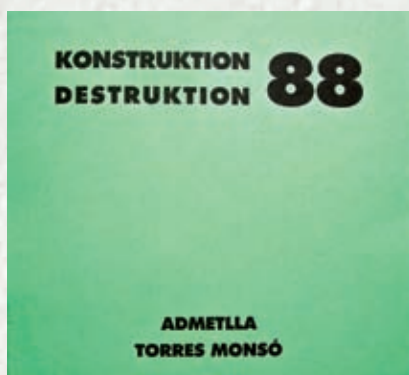
veure a la Sala d'Exposicions de «La Caixa» el 1988; la segona, del 2005, al Museu d'Història de la Ciutat de Girona; la tercera i última és la que es presentava no fa gaire a Les Bernardes de Salt, un equipament cultural amb qui ambdós artistes (Torres i Admetlla) han mantingut, els darrers anys, una estreta relació.

Ordenadament. L'aleshores alcalde de Girona Joaquim Nadal prologava el catàleg de la primera entrega de «Konstruktion» (1988) amb unes paraules que, en vista de la situació actual, hom desitjaria que haguessin estat molt més profètiques: «L'obra i la trajectòria d'en Paco Torres Monsó són el millor aval per a una ciutat, Girona, que pretén renovar-se constantment, modernitzar-se, entrar en el camí del progrés i avançar civilitzadament amb l'eina de la cultura i la creativitat [...] Aquesta exposició ha d'ajudar a promoure i divulgar l'obra del nostre artista més universal, però també la d'un autor jove com és en Pep Admetlla». L'excusa d'aleshores, el «disseny»: la possibilitat de confondre disciplines —més que no pas «fusionar-les»— servint-se de les possibilitats de la geometria i de l'estètica permetia als dos «amics» posar les bases d'una història d'influències mútues i, en especial, de rigorós respecte.

L'any 2005 coincideix amb la maduresa i la plenitud creativa d'uns autors —interlocutors— que ja no són joves però sí molt més savis. Dues de les obres exposades al Museu d'Història de la Ciutat ho palesaven amb escreix: la primera, un vídeo realitzat per Josep M. Oliveras (*Fum Blanc*), on els protagonistes apareixien i desapareixien aleatòriament engolits per una boirina metafísica al ritme del *Well, well, well* de John Lennon; la segona, un gran plòter que reproduïa la superfície de Mart al terra de la sala on es podia llegir, en un dels seus extrems, «Reservat al Centre d'Art Contemporani de Girona». En aquest cas, la mirada dels dos artistes —a diferència de la del polític de torn— sí que va ser profètica...

L'artista que no he conegut

CRISTINA MASANÉS

A Torres Monsó, com dèiem, li va mancar temps per veure el darrer «Konstruktion». Amb tot, sí que va poder supervisar les galerades d'un llibre-catàleg que s'afegeix als altres dos (tres volums increïblement semblants i diferents). A Salt, a més, s'hi recupera el vídeo *Fum Blanc* i diversos materials que ajuden a fer balanç: al costat de les maquetes (*Déu, m'he deixat el paraigua*, de Torres Monsó, i *Black hole o l'Alè dels Déus*, de Pep Admetlla) imatges i música delaten l'univers mental de dos creadors capaços, fins i tot, de compartir lectures i afinitats literàries...

I quin és el mapa literari que hauria nodrit aquesta amistat? Doncs una península de marcat caràcter existencial (Bernhardt, Kierkegaard, Houellebecq...), conscient de l'existència d'un tipus de bellesa que pot resultar terrible (Lautrémont, Mishima, Apollinaire...), preocupada per la forma entesa també com a contingut (Joyce, Cortázar, Flaubert...), que mai no renuncia a la ironia entesa com a coneixement alliberat (Erasmus, Borges, Warhol...), i que, finalment, s'interessa per la mirada científica capaç de parlar dels límits de la raó i dels seus excessos (Monod, Prigogine, Dyson i, per què no, Escotado...). Una península imaginària, en darrera instància, que ens parla de l'amistat com a autèntic motor de les vides creatives.

Eudald Camps és crític d'art.

No he conegut Francesc Torres Monsó. A distància, m'ha semblat que, des del seu estudi de Santa Eugènia, i amb una discreció militant, ha agomolat durant anys un cert sector gironí. «Jo sóc d'en Paco», he sentit a vegades. Que la figura d'un escultor serveixi per articular alguna cosa com el mapa ideològic d'una ciutat resulta significatiu, no tant de la ciutat, sinó de la persona i de la seva capacitat d'activar un sentiment de pertinença. A banda de la

seva vàlua professional, m'ha semblat que allò que generava aquest vincle era una tossuda i constant fidelitat a si mateix. Lluís Muntada, en el seu text sobre l'escultor, parla d'«espai moral» referint-se a aquesta capacitat, excepcional, d'exercir l'autenticitat.

Però hi ha un segon Torres Monsó que no he conegut. Aquest no té a veure amb el seu lloc a la ciutat sinó amb la seva projecció més enllà de Girona. Té a veure amb ser un Premi Nacional de Cultura i no haver fet el salt al gran públic; amb haver tingut un cert reconeixement internacional i, en canvi, una presència escassa a les col·leccions nacionals d'art. Vegem-ne, si no, un exemple.

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona té tres obres de Francesc Torres Monsó. Hi són des que la Generalitat les hi va dipositar el 1997. Les havia adquirit a través del seu Fons d'Art el 1984, quan la Comissió Assessora d'Arts Plàstiques va comprar-les juntament a obres de Sergi Aguilar, Enric Anessa, Leandre Cristòfol, Jaume Plensa, Carles Pazos i altres artistes «nostrats». L'una, *Grans llavis*, és una escultura de resina de polièster vermella (uns llavis femenins, arrodonits i molsosos) de 1974, quan l'escultor va anar deixant la tibantor acadèmica per fer incursions en una ironia i un hedonisme certament *pop*. No és l'única peça amb aquest títol: forma part d'una sèrie que aplega obres semblants. Els llavis carnals del MACBA van voltar una mica: el 1990 es van exposar a la Fundació Gulbenkian de Portugal, l'any següent a l'Espai Sophonisbe de Tunísia i el se-

AJUNTAMENT DE BARCELONA

>> El llarg viatge. Escultura de Torres Monsó situada a l'encreuament entre la Rambla Prim i la Rambla de Guipúscoa de Barcelona.